

skupín. Šesťdesiate roky 18. storočia sa vo svetle doterajších výskumov javia ako roky likvidácie „voľnejšieho“ spôsobu života. V roku 1765 je pozbavený svojej funkcie prior Imrich Podhorský (o príčine pozri Lacko, 1967, s. 158). Práve v tomto období strácame na istý čas stopu frátra Cypriána. V roku 1769 Generálna kapitula preložila po viac ako dvadsaťročnej činnosti teologické učilište z Červeného kláštora do pustovne Majk. Dôvodom vraj bola značná odľahlosť od ostatných kláštorov rakúsko-uhorskej provincie. Týmto rozhodnutím sa z Červeného kláštora stáva akýsi „útulok“ pre starých a chorých mníchov. Zanikajú tak základné predpoklady pre ďalšiu činnosť vedeckého charakteru.

Literatúra

Calendario liturgico (1995–1996). A (pari) – secondo il Proprio Camaldolese. Camaldoli 1995, s. 84–88.

JANKOVIČ, V : Z kultúrnej činnosti kamaldulov v Červenom kláštore. In: Zborník SNM. 69, 1970, História 10, s. 124

Konstytucje kongregacji pustelników kamedulów Góry koronnej Erem Góry Srebrnej Kraków – Bielany 1991.

LACKO, M. Camaldulese hermits in Slovakia. Slovak Studies, 5, Cleveland–Rím, 1965, s. 99–203, slov. verzia Kamaldulí na Slovensku, Most, 14, 1967, č. 3–4, s. 143–168.

PAVLÍK, E : Regula sv. Benedikta. Rkp.

Lexikálno-sémantická a jazyková charakteristika prosieb Modlitby Pána

Slavomíra Očenášová-Štrbová

Fakulta humanitných vied UMB, Banská Bystrica

Vznik a význam Otčenáša

Modlitba Pána sprevádza ľudstvo od vzniku kresťanstva. Odnepamäti ľudia zápasili s problémami poznania sveta, podstaty bytia, ponímania hodnôt a mnohými ďalšími. Pociťovali potrebu rozhovoru, ktorému pripisovali rôzny zmysel: očistný, sebapoznávací, posilňujúci, vzťahový smerom k iným ľuďom a smerom k vyššej inteligencii. A tak po prosbách učeníkov, Ježiš, uvedomujúci si potrebu modlitby pre plný život, učí, ako sa modliť. Takto vzniká autoreprezentatívna výpoveď Majstra z Nazaretu, ktorú písomne, pravdepodobne v aramejskom jazyku, zaznamenali evanjelisti Matúš a Lukáš, a ako ju

nachádzame v spise Didaché. V originálnom gréckom texte poznáme Modlitbu Pána ako Pater hemón, v latinskom preklade Pater noster. Z obrovskej autority tejto modlitby prameni jej početné rozšírenie; jej sila a význam spája celé kresťanstvo.

Obrovská obsahová hodnota Modlitby Pána bez určenosti konkrétnej generácii konkrétneho národa predurčuje označiť Otčenáš ako modlitbu univerzálneho typu s nadčasovou platnosťou.

Miesto a určenie modlitby Otčenáš

Otčenáš má v Biblii rôzne miesto. Evanjelista Matúš zaradil Otčenáš do súhrnu Ježišových rečí, nazvaného Reči na hore. Lukáš na tomto mieste takýto súhrn nemá, v jeho evanjeliu sa objavuje v nasledujúcich kapitolách. V Didaché (Učenie dvanástich apoštolov) sa prisudzuje Modlitbe Pána zásadné postavenie v živote veriaceho človeka.

Otčenáš označujeme ako Modlitbu Pána alebo Modlitbu Pánovu. Je to modlitba, ktorú sa modlil Ježiš? Ku komu? K svojmu Otcovi? K nám? Modlíme sa ju my? Ku komu? Vzniká celý rad otázok a možno i polemik. Pravdepodobne preto, že sa ustálil tvar Modlitba Pánova. Narážame tu na problém, či je alebo komu je určená. J. O. Markuš (1994) jednoznačne tvrdí: „Modlitba Otčenáš sa vo všetkých národoch udomácnila pod menom Pánova modlitba. To je však omyl, lebo Kristus výslovne povedal: Vy sa modlite takto... Je to výlučne naša modlitba, modlitba kajúcich hriešnikov a nie modlitba Toho, ktorý nemal hriechu“ (s. 153). Tvar Modlitba Pánova vyznieva zosobňujúco, pretože využíva privlastňovacie adjektívum vo funkcii postponovaného zhodného atribútu. V tomto prípade by sa dalo s Markušom súhlasiť. Ak použijeme tvar Modlitba Pána s použitím substantíva v postavení postponovaného nezhodného atribútu v genitive, môžeme Otčenáš formulovať ako modlitbu, ktorou Ježiš dáva príklad a vzor, ako sa modliť vrúcne, úprimne, v skrytej skromnosti. Pán práve takto poskytuje modlitbou Otčenáš model svojej predstavy modlitby k Otcovi. Učí to nielen svojich učeníkov, ale celý svet.

Spôsoby používania Otčenáša

Najdôležitejšiu funkciu zohráva Otčenáš v osobnom živote jednotlivca ako základná modlitba, modlitba modlitieb. Človek ju využíva ako individuálnu, najintímnejšiu formu komunikácie s Bohom, ktorému sa spovedá, kaja, ktorému ďakuje a prosí ho, a napokon mu vzdáva úctu a chválu. Malebný rozhovor s Bohom za prítomnosti vrúcneho citu predpokladá dôsledky v myslení, konaní a čítení ľudského jednotlivca. Použitý plurál v modlitbe je provokujúcim činiteľom pre každého jedinca. Pre uvedomenie si seba samého najdominantnejšie vyznievajú prosby *odpusť nám naše viny a neuvod' nás do pokúšenia*, ktoré sú apélom na svedomie.